

NA SUĐENJU PERIŠIĆU DISKUTOVANO O ODGOVORNOSTI KOMANDANATA

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Sudski veštak tvrdi da su, u skladu sa principima vojne doktrine, komandanti u krajnjoj liniji ipak odgovorni za ponašanje svoje vojske.

Na suđenju bivšem glavnokomandujućem Vojske Jugoslavije (VJ), Momčilu Perišiću, jedan veštak je ove sedmice rekao da svaki vojni komandant snosi odgovornost za svoje jedinice, čak i u slučaju njihovih dejstava na teritoriji drugih zemalja.

Nakon što je suđenje Perišiću za ratne zločine nastavljeno posle višesedmične pauze, svedočio je Mango Melvin (Mungo Melvin), general-major britanske vojske.

Kao najviši oficir VJ-a koji je optužen za ratne zločine počinjene u Bosni i Hrvatskoj, Perišić je negirao krivicu po svih 13 tačaka optužnice za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti.

Među optužbama su i pomaganje i podsticanje opsade Sarajeva koja je trajala 43 meseca, granatiranje Zagreba kao hrvatske prestonice, te masakr koji je nad oko 8,000 bosansko-muslimanskih muškaraca i dečaka bio počinjen jula 1995. u Srebrenici.

U optužnici protiv Perišića navodi se da je on – u periodu od 1991. do 1995. – obezbeđivao finansijsku, logističku i kadrovsku podršku srpskim snagama u Hrvatskoj i Bosni, i to tako što je unutar jugoslovenske vojske osnovao dva kadrovska centra preko kojih je u pomenute dve odmetnute republike tajno angažovao oficire i plaćao im plate.

Melvin je – na temelju građe i izvora iz NATO-a i britanske vojske – sačinio ekspertski vojni izveštaj o doktrini komandovanja i rukovođenja formacijama.

„Poštovao sam opšteprihvaćene principe i doktrine o funkcionisanju vojnih formacija u različitim zemljama, a pošao sam od načela po kojem se u osnovi analizira opšti, a ne konkretni koncept komandovanja“, kazao je svedok.

Tokom svedočenja, veštak je rekao: „Svaka zemlja koja svoje formacije angažuje na tuđoj teritoriji obavezna je da preduzme izvesne korake nakon što sazna za kršenja međunarodnog prava ili zločine koje su počinili njeni državljani.

„Ta odgovornost postoji čak i onda kada su formacije koje su poslate u drugu zemlju stavljene pod komandu te države.“

Objašnjavajući da zemlja koja šalje svoju vojsku ostaje odgovorna za njeno ponašanje, svedok je u nastavku rekao: „Disciplina je apsolutno ključni aspekt vojnog delovanja, pošto bez nje oružane snage ne mogu da funkcionišu na odgovarajući način. Stoga su pojedinci iz sastava oružanih snaga obavezni da se ponašaju disciplinovano, a na njihovim zapovednicima je da obezbede da se ta disciplina poštuje i održava.“

Melvin je izjavio da je model komandovanja „gotovo identičan u svim vojskama“, te dodao da je „komandant uvek odgovoran za donošenje zapovednih odluka.

„Kao što sam precizirao u svom izveštaju, komandantova je dužnost da interveniše čim otkrije da se desilo kršenje discipline. Na njemu je da obezbedi red i disciplinu.

„Komandant mora upotrebiti sva raspoloživa sredstva kako bi uspostavio disciplinu. Važno je da se u vertikalnom lancu komandovanja redovno šalju izveštaji, što znači da mora biti obezbeđen protok informacija sa nižeg na viši nivo.

„Komandant je odgovoran i za preduzimanje redovnih, aktivnih mera kojima se obezbeđuje to da oni koji su mu potčinjeni efikasno rade na uspostavljanju discipline.“

Tokom unakrsnog ispitivanja, svedok je braniocu Gregoru Gaj-Smitu (Gregor Guy-Smith) potvrdio da njegov izveštaj predstavlja „umnogome uopštenu“ ocenu.

„Nisam se mnogo zadržavao na konkretnim pitanjima koja se tiču samih slučajeva i optužnice protiv generala Perišića“, kazao je Melvin. „Ni na koji način nisam želeo da utvrdim komandne principe i sistem bivše jugoslovenske vojske, pošto nisam imao dovoljno vremena za detaljniji ekspertski izveštaj na tu temu. A da sam imao vremena, mogao bih tvrditi kako moj izveštaj predstavlja i relevantnu analizu te vojske.“

Otuda je branilac uputio prigovor zbog uvrštavanja Melvinovog izveštaja u dokaze, tvrdeći da je sudsko veće od Melvina tražilo da sačini ekspertski izveštaj koji će se ticati međusobnih odnosa među vojskama Jugoslavije, Republike Srpske i Krajine, kao i Perišićevih nadležnosti kada su u pitanju dotične formacije.

„Mi smatramo da ovaj dokument nije vredan uvođenja u dokazni materijal i da ni na koji način ne pomaže razjašnjenju statusa pomenutih vojski“, nastavila je odbrana.

Taj prigovor je, međutim, odbijen.

Na pitanje predsedavajućeg sudije Bakonea Molotoa o tome u kolikoj je meri njegov izveštaj upotrebljiv na suđenju Perišiću, Melvin je odgovorio kako misli da su „izvesni aspekti njegove stručne analize svakako primenljivi“ na ovaj slučaj. Potom je pojasnio da to pogotovo važi za pitanja koja se odnose na koncept komandovanja i kontrole multinacionalnih snaga.

Suđenje će biti nastavljeno 2. novembra.

Velma Šarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Focus: Medunarodni krivicni sud za bivšu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/na-sudenju-perisicu-diskutovano-o-odgovornosti>